Verohallinto
PL 325
00052 VERO

21.11.2019

Eduskunnan Hallintovaliokunta

Viite
HE 32/2019 vp / Kuuleminen
22.11.2019

Eduskunnan Hallintovaliokunta on pyytänyt Verohallinnon asiantuntijaa kuultavaksi Hallituksen esityksestä hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 32/2019 vp).

Verohallinto kannattaa pääasiallisesti ehdotusta. Verohallinto ei kuitenkaan pidä kannatettavana ehdotusta, jonka mukaisesti lakiin lisättäisiin mahdollisuus periä käyttäjäorganisaatioilta tunnistuspalvelujen ja asiointivaltuuspalvelun käytöstä maksuja. Verohallinto ehdottaa myös, että tahdonilmaisujen rekisteröinnin ja ulkomaisen kansalaisen tunnistautumispalvelun osalta seurattaisiin sitä, aiheutuuko palveluiden käyttämisestä riskejä käyttäjäorgansiaatioille.

Verohallinto on vastustanut esityksen valmistelun yhteydessä maksujen perimistä tukipalveluiden käyttämisestä. Sähköisten asiointipalveluiden ja asiointikertojen lisääntyminen lisää samalla myös tukipalveluiden käyttökustannuksia. Hallituksen esityksessä on kuvattu sähköisen asioinnin tukipalveluiden kasvaneita kustannuksia ja esitetään kustannusten kattamiseksi ratkaisua, jossa lakiin lisätään mahdollisuus periä käyttäjäorganisaatiolta tunnistuspalvelun, verkkomaksamisen kokoamis- ja hallinnointipalvelun sekä asiointivaltuuspalvelun käytöstä maksuja. Perusteena on tukipalveluiden kustannusten kasvu erityisesti tunnistuspalveluiden osalta, kustannusten ennakoimattomuus ja se, että säästötavoitteet jäävät saavuttamatta.

Verohallinnon näkemyksenä on edelleen se, että kustannusten kattaminen käyttämisestä perittävillä maksuilla sisältää riskin hallinnollisten ja muiden kustannusten nousemiselle käyttäjäorganisaatiotasolla. Riskinä on myös, että viranomaiset kehittävät korvaavia omia ratkaisuja silloin kun esimerkiksi vahva sähköinen tunnistaminen ei ole ehdottoman välttämätöntä tai esimerkiksi vaihtoehtoja asiointivaltuuspalvelun käyttämiselle.

Tukipalveluiden käytön volyymin ennustaminen ja mahdollisten säästöjen arviointi on vaikeaa sekä Digi- ja väestötietovirastolle että palveluita hyödyntäville organisaatioille. Ehdotettu malli Digi- ja väestötietoviraston kustannusten kattamiselle ei vähennä suunnittelu ja ennakointityötä tai valtion kokonaiskustannuksia. Kustannusten hajauttaminen tekee kuitenkin kokonaiskustannusten ja mahdollisten säästöjen seurannasta vaikeaa.

Vaihtoehtona voisi olla keskitetyn ohjausjärjestelmän kehittäminen, jossa olisi toimiva menettely kustannusten ennakoimiseksi ja myös säästöjen arvioimiseksi. Digi- ja väestötietoviraston kustannukset katettaisiin edelleen valtion budjetista. Tämä tarkoittaisi, että tavoiteltavia muutoksia edistävät asiat olisi vastuutettu yhdelle toimijalle tarvittavine määrärahoineen ja tällä toimijalla olisi hyvä verkosto käyttäjäorganisaatioiden kanssa mm. ennusteiden tekemiseksi ja todellisten yhteiskunnallisten vaikutusten arvioimiseksi.

Esityksessä ehdotetaan hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tunnistuspalveluista annettuun lakiin uutta 10 a §:ää, jossa säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston oikeudesta poistaa tahdonilmaisu rekisteristä tai estää tahdonilmaisun väliaikaisen käyttämisen, jos sillä on syytä epäillä, että tahdonilmaisu on rekisterissä virheellisin perustein. Vastaava sääntely tulisi myös väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 69 b §:ään koskien ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelua. Ehdotuksesta ei kuitenkaan ilmene minkälaisesta impulssista "syytä epäillä" kynnys ylittyisi. Oletettavasti mahdollinen virhe tai väärinkäytös havaittaisiin palvelua käyttävässä organisaatiossa esimerkiksi Verohallinnossa asioinnin tai valvontatoimenpiteen yhteydessä. Hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa tai ehdotuksessa ei ole kuitenkaan tarkemmin määritelty sitä, millä edellytyksillä käyttäjäorganisaatio voisi ilmoittaa havaitsemastaan virheestä tai väärinkäytöksestä. Sähköisen asioinnin palveluiden lisääntyessä kasvaa myös riski identiteettien ja tahdonilmaisujen väärinkäytöksille. Verohallinnon osalta riski liittyy esimerkiksi arvonlisävero- ja työnantajasuoritusilmoituksiin ja veronpalautuksiin. Verohallinto pitää tärkeänä, että tahdonilmaisujen ja ulkomaisten tunnisteiden mahdollisia väärinkäytöksiä seurataan ja kehitetään tarvittaessa mahdollisuuksia vaihtaa petoksellisiin asiointitilanteisiin liittyvää tietoa ja keinoja puuttua tehokkaasti väärinkäytöstilanteisiin ennalta ehkäisevästi.

Taito von Konow
Erityisasiantuntija
Verohallinnon Esikunta- ja oikeusyksikkö